

5. Кулик А. Развитие конкурентоспособности зеленого туризма / А. Кулик // Экономический дискус. – 2016. – Выпуск 2. – С.111-116.
6. Міжнародний досвід зеленого туризму в Україні: проблеми та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2667>
7. Світовий досвід розвитку сільського зеленого туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua>
8. Стегней М. І. Проблеми зайнятості населення сільських територій в умовах економічної нестабільності / М. І. Стегней // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 4, т. 3. – С. 138–141.
9. Уланов Д.А. Туризм на сельских территориях: опыт, проблемы, перспективы / Д.А. Уланов // Молодой ученый. – 2013. – № 6. – С. 455–459.

Науковий керівник - Гищук Р.М., кандидат географічних наук, доцент

Лупаштян В. К., Гищук Р. Н.

АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО, ЗЕЛЕННОГО ТУРИЗМА В МИРЕ

В статье определены особенности развития сельского (зеленого) туризма в мире. Построена динамика доли рабочих мест в сельскохозяйственном секторе в странах ЕС за 2016 г. Проанализированы годовой темп роста европейского рынка зеленого туризма в 2016 г. Обоснована динамика спроса на зеленый туризм в странах ЕС. Проанализирована динамика прибыли от зеленого туризма в лидирующих странах Европы за 2013-2016 гг. На основе проведенного анализа развития сельского, зеленого туризма в мире обнаружены принципы управления развитием зеленого туризма.

Ключевые слова: туристическая отрасль, туризм, зеленый туризм, сельский туризм, международный опыт развития сельского туризма.

Lupashtyan V.K., Gishchuk R.N.

ANALYSIS OF THE MODERN STATE OF DEVELOPMENT OF AGRICULTURE, GREEN TOURISM IN THE WORLD

The article defines the features of the development of rural (green) tourism in the world. The dynamics of the share of jobs in the agricultural sector in the EU countries for 2016 is constructed. The annual growth rate of the European market of green tourism in 2016 is analyzed. The dynamics of demand for green tourism in the EU countries is grounded. The dynamics of profit from green tourism in the leading countries of Europe for 2013-2016 is analyzed. Based on the analysis of the development of rural, green tourism in the world, the principles of managing the development of green tourism have been discovered.

Key words: tourist industry, tourism, green tourism, rural tourism, international experience of rural tourism development.

Рекуненко І.І.*доктор економічних наук, професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування***Рудняк А.Д.***студентка**Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС» СумДУ*

ОСОБЛИВОСТІ ОПЛАТИ ПРАЦІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена розгляду системи оплати праці, посадові оклади якої розраховуються на основі єдиної тарифної сітки. У роботі охарактеризовано особливості оплати праці медичних працівників в Україні, а також проблеми державного забезпечення, пов'язаних з їх діяльністю. На основі нормативно-правових актів розкрито порядок розрахунку місячного окладу працівників. Проаналізовано фактори, що впливають на збільшення оплати праці, здійснено аналіз доплат і надбавок, які передбачені умовами оплати праці працівників медичної сфери. Проведений порівняльний аналіз мінімальної заробітної плати медичного працівника і максимальної заробітної плати з урахуванням всіх можливих доплат і надбавок. За результатами дослідження були зроблені висновки і запропоновані методи оптимізації оплати праці медичних працівників в Україні.

Ключові слова: медичний працівник, місячний оклад, посадовий оклад, єдина тарифна сітка, тарифний розряд, тарифна ставка, надбавка, оплата праці.

Постановка проблеми. Нині в Україні більшість сфер економіки, що фінансуються за рахунок державного бюджету, а саме галузі освіти, охорони здоров'я, культури та спорту, переживають складний етап розвитку. Він характеризується накопиченням чималої кількості проблем, які потребують вирішення як на державному рівні, так і на рівні самих галузей. Серед проблем можна виділити неналежний рівень якості послуг, плінність кадрів, низький рівень оплати праці, відтік кваліфікованих кадрів у недержавний сектор тощо.

Сучасне суспільство без бюджетних установ і організацій навряд чи можна уявити, як би стрімко не розвивались ринкові відносини з їх приватною власністю і комерційними інтересами. Державна політика у сфері регулювання оплати праці є одним із ключових факторів боротьби з бідністю, тому оплата праці має стати одним із важливих об'єктів соціальної політики держави. Однією із найбільш проблемних сфер соціальної політики держави є медична галузь. Наразі робота медичних працівників не цінується на достатньому рівні державою, існує разюча невідповідність між інвестиціями в медичну освіту і професійне зростання та матеріальною винагородою такої соціально відповідальної праці. Престиж медичних професій в останні роки різко знизився, рівень заробітних плат практично відповідає мінімальній оплаті.

Незважаючи на те, що в останні роки спостерігалися певні позитивні тенденції в оплаті праці, а саме: зростання як номінальної, так і реальної заробітної плати, підвищення

рівня мінімальної заробітної плати, рівень оплати праці медичних працівників в Україні не відповідає європейським стандартам. Тому розгляд особливостей оплати праці медичних працівників в Україні та виявлення проблем в даному питанні є достатньо актуальною темою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і практичним питанням розгляду проблем оплати праці та її вдосконалення присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Значний внесок у дослідження цих проблем зробили: Сопко В. В., Хомин П. Я., Гарасим П. М., Бутинець Т. А., Жук Н. Л., Семенов Г. А., Андрущенко Л. О., Голов С. Ф., Білуха М. Т., Дорош Н. І., Усач Б. Ф., Петрик О. А.

Незважаючи на те, що дослідженню питання оплати праці останнім часом приділяється все більше уваги, автори статті зробили акцент саме на особливостях оплати праці працівників медичної сфери, бо вважають за доцільне привернути увагу на невідповідність заробітних плат медичних працівників в порівнянні з виконуваною ними працею.

Метою статті є розкриття особливостей оплати праці медичних працівників в Україні.

Основні результати дослідження. Початок 2017-го року розпочався з кардинальних змін у сфері оплати праці. Істотних змін зазнали Кодекс законів про працю України (КЗпП) [3] і Закон України «Про оплату праці» [1]. Нові норми обох документів фактично урівняли заробітні плати некваліфікованого персоналу (прибиральників, сторожів, двірників тощо) та висококваліфікованих працівників (лікарів, медичних сестер, фельдшерів тощо).

І хоча з 1 січня 2017 року Законом України «Про Державний бюджет України» встановлено мінімальну заробітну плату в розмірі 3200 грн., посадові оклади працівників медичної сфери розраховуються виходячи з розміру посадового окладу працівника 1 тарифного розряду Єдиної тарифної сітки, встановленого у розмірі прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 1 січня календарного року (1600 грн.) [4]. Причому при віднесенні посад працівників медичної сфери до відповідних тарифних розрядів Єдиної тарифної сітки діють уніфіковані підходи попри різницю у кваліфікації працівників та рівнях складності виконуваних ними робіт.

Для усунення несправедливого співвідношення були встановлені вищі тарифні розряди для медпрацівників, адекватні ступеню складності виконуваної роботи і рівню відповідальності спеціаліста. Це посприяло забезпеченню гідної оплати праці медпрацівників, підвищенню престижу лікарської професії і допомогло зберегти кадровий потенціал вітчизняної медицини.

Розміри посадових окладів працівників визначають за тарифними розрядами Єдиної тарифної сітки (табл. 1). Тарифний розряд працівника залежить від кваліфікаційної категорії, присвоєної за результатами атестації.

Розряди	Коефіцієнт підвищення окладу	з 01.01.2017 р. по 31.12.2017 р.
		Оклад (тарифна ставка) згідно розряду (грн.)
1-й тарифний розряд на 1 січня календарного року	→	1600
1	1,00	1600
2	1,09	1744
3	1,18	1888
4	1,27	2032
5	1,36	2176
6	1,45	2320
7	1,54	2464
8	1,64	2624
9	1,73	2768
10	1,82	2912
11	1,97	3152
12	2,12	3392
13	2,27	3632
14	2,42	3872
15	2,58	4128
16	2,79	4464
17	3,00	4800
18	3,21	5136
19	3,42	5472
20	3,64	5824
21	3,85	6160
22	4,06	6496

23	4,27	6832
24	4,36	6976
25	4,51	7216

Таблиця 1 – Посадові оклади (тарифні ставки) працівників, оплата праці яких здійснюється за Єдиною тарифною сіткою, на 2017 рік

Посадові оклади (тарифні ставки) за розрядами Єдиної тарифної сітки визначаються шляхом множення окладу (ставки) працівника 1 тарифного розряду на відповідний тарифний коефіцієнт [2].

Система заробітної плати медичних працівників встановлюється у розрізі категорій: лікарі, середній та молодший медичний персонал, адміністративно-управлінський та обслуговуючий персонал.

Система заробітної плати лікарів ґрунтується на встановленні схемного посадового окладу, системи підвищень і надбавок [5]. Схемний посадовий оклад залежить від посади (лікар-хірург, лікар-інтерн або лікарі інших спеціальностей) з урахуванням кваліфікаційної категорії (табл. 2).

Найменування посад	Тарифні розряди
Лікар-інтерн	9
Лікарі-хірурги, лікарі-ендоскопісти, лікарі-анестезіологи, лікарі загальної практики – сімейні лікарі	
- без категорії	11
- II категорії	12
- I категорії	13
- вищої категорії	14
Лікарі інших спеціальностей	
- без категорії	10
- II категорії	11
- I категорії	12
- вищої категорії	13

Таблиця 2 – Схеми тарифних розрядів посад лікарів

Крім того, лікарям виплачуються надбавки:

- за завідування відділенням (залежно від кількості посад фахівців відділення): до 3 чоловік – 10%; до 10 чоловік – 15%; більше 10 чоловік – 20%;
- за шкідливі умови праці (інфекційне відділення) – 15%;
- за оперативне втручання: посадові оклади лікарів-хірургів усіх найменувань, лікарів-анестезіологів та лікарів-ендоскопістів, підвищуються за здійснення оперативних втручань у залежності від обсягу, складності й характеру їх праці при роботі: в амбулаторно-поліклінічному закладі (відділенні) – до 15 % посадового окладу;

денному стаціонарі хірургічного профілю – до 25 %, стаціонарі – до 40 %.

- за диплом з відзнакою: лікарям усіх спеціальностей та провізорам (крім лікарів-інтернів та провізорів-інтернів), які отримали диплом з відзнакою після закінчення вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів, посадовий оклад, що визначений за тарифними розрядами, підвищується протягом 5 років на 5 %.

Медичним сестрам заробітна плата нараховується також у відповідності до тарифного розряду з урахуванням кваліфікаційних категорій.

Найменування посад	Тарифні розряди
Акушерки, сестри медичні: операційних, перев'язувальних, відділень (груп, палат) анестезіології та інтенсивної терапії, пологових будинків (відділень, палат), відділень (палат) новонароджених та недоношених дітей, центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, станцій екстреної (швидкої) медичної допомоги, відділень екстреної (невідкладної) медичної допомоги, пунктів невідкладної медичної допомоги, кабінету з аудіометрії;	

оптометристи; помічники: лікаря-епідеміолога, лікаря-стоматолога; фельдшери усіх спеціальностей, лаборанти (фельдшери-лаборанти), медичні сестри загальної практики – сімейної медицини, лікарі зубні	
- без категорії	7
- II категорії	8
- I категорії	9
- вищої категорії	10
Інструктори, рентгенолаборанти, сестри медичні: поліклінік і стаціонарів, з дієтичного харчування, з лікувальної фізкультури, з масажу, зі стоматології (у тому числі гігієністи зубні), з фізіотерапії та інші; статистики медичні, техніки зубні, техніки-ортезисти-гіпсовиливальники:	
- без категорії	6
- II категорії	7
- I категорії	8
- вищої категорії	9

Таблиця 3 – Тарифні розряди посад фахівців з базовою та неповною вищою медичною освітою

Старшим: сестрам медичним, фельдшерам, акушеркам, технікам зубним та іншим фахівцям з базовою та неповною вищою медичною освітою посадові оклади визначаються, виходячи з тарифних розрядів посад фахівців відповідної кваліфікації, з урахуванням підвищення на 10%.

Надбавка за вислугу років встановлюється медичним та фармацевтичним працівникам залежно від стажу роботи в такому розмірі: понад 3 роки – 10%; понад 10 років – 20%; понад 20 років – 30%.

У зв'язку зі шкідливими і важкими умовами праці:	
Посадові оклади (тарифні ставки) працівників закладів охорони здоров'я (структурних підрозділів), які працюють з вірусом імунодефіциту людини	підвищуються на 60 %
Посадові оклади (тарифні ставки) працівників закладів охорони здоров'я (структурних підрозділів), зайнятих оглядом та наданням медичної допомоги тим, хто постраждав у зв'язку з аварією на Чорнобильській АЕС	підвищуються на 25 %
Посадові оклади (тарифні ставки) медичних працівників дитячих будинків та шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків, а також усіх працівників будинків дитини	підвищуються на 20 %
Посадові оклади медичних працівників спеціальних закладів (центрів) для дітей та підлітків, які потребують особливих умов виховання, реабілітації та догляду	підвищуються на 30 %
Посадові оклади (тарифні ставки) працівників установ соціального захисту населення, які безпосередньо обслуговують осіб із значно зниженою рухомою активністю та ліжкових хворих	підвищуються на 20 %

Посадові оклади медичних працівників відділень Українського науково-дослідного інституту нейрохірургії, які здійснюють лікування та безпосередньо обслуговують нейрохірургічних хворих з розладами психічної діяльності	підвищуються на 15 %
Посадові оклади керівників будинків-інтернатів загального типу, до складу яких входять відділення з контингентом підопічних, які мають порушення психіки	підвищуються на 25 %
Доплати за роботу в нічний час:	
Працівникам, які залучаються до роботи в нічний час	35 % годинної тарифної ставки за кожну годину роботи
Працівникам, зайнятим наданням екстреної, швидкої та невідкладної медичної допомоги, а також тим, хто працює у відділеннях (палатах) анестезіології та інтенсивної терапії, для новонароджених дітей, у пологових (акушерських) відділеннях	50 % годинної тарифної ставки за кожну годину роботи в нічний час.
За диплом з відзнакою:	
Лікарям усіх спеціальностей та провізорам (крім лікарів-інтернів та провізорів-інтернів), які отримали диплом з відзнакою після закінчення вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів	посадовий оклад, що визначений за тарифними розрядами, підвищується протягом 5 років на 5 %.
Інші доплати:	
Працівникам закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення за їх згодою може вводиться робочий день з розподілом зміни на частини (з перервою у роботі понад 2 години) за умови, щоб загальна тривалість роботи не перевищувала встановленої норми тривалості робочого дня	Доплата в ці дні проводиться за відпрацьований час до посадового окладу, в розмірі до 30 %
Медичним працівникам, які зайняті збиранням і здаванням для переробки плацентарної, ретроплацентарної та абортної крові	Додаткова оплата за розцінками, затвердженими обласними державними адміністраціями.
Лікарям, старшим сестрам медичним, сестрам медичним та медичним реєстраторам медико-соціальних експертних комісій, центрів (бюро) медико-соціальних експертиз, що виїжджають у вихідні дні на засідання комісій поза місцем постійної роботи	Оплата здійснюється як за роботу у вихідний день

Таблиця 4 – Доплати, які здійснюються медичним працівникам